

Linn Ullmann
DET DYREBARE

Roman

FORLAGET OKTOBER
2011

Men själva Ditt försvinnande
är kvar.

Gunnar Ekelöf

Til Niels

JENNY BRODAL HADDE ikke drukket en dråpe på over tjue år. Hun åpnet en flaske rødvin og skjenket seg et stort glass. Hun hadde drømt om varmen som skyllet ned i magen, prikkingen ut i fingertuppene. Hun ble skuffet, men tok en slurk til, ja, hun tømte glasset og grøsset. Hun hadde aldri sagt aldri! Hun hadde tatt én dag av gangen, *én dag av gangen*, og aldri, *aldri*, sagt aldri. Hun satt på sengekanten, ferdig sminket og pyn- tet, bortsett fra de store, grå raggsockkene som Irma hadde strikket. Hun frøs på føttene. Noe med blod- sirkulasjonen. Hovne var de også. Hun gruet seg til å lirke dem inn i smale høyhælte sandaler. Nektarin- fargede. Fra sekstitallet. Jenny skjenket seg et glass til. Det gjaldt å få vinen helt ned til føttene. Hun hadde aldri sagt aldri. Hun hadde sagt én dag av gangen. Hun prøvde å komme på hvorfor hun hadde motsatt seg denne festen, denne feiringen. Hun reiste seg og svingte seg foran speilet på veggen. Den sorte kjolen satt per- fekt over brystene. Nå skulle hun snart ta av seg ragg- sockkene og ta på seg sandalene.

Det var den femtende juli 2008 og Jenny fylte sytti- fem år. Mailund, det store hvite huset hun hadde vokst

opp i etter krigen da foreldrene tok henne med seg fra et nedbrent Molde, var fylt opp av blomster. Hun hadde levd der nesten hele livet, i nød og lyst, og nå var førtisju sommerkleddede gjester på vei for å feire henne.

I
Skatten

MILLE, ELLER DET som var igjen av henne, ble funnet av Simen og to kamerater som gravde etter en skatt i skogen. De skjønte ikke hva det var de hadde funnet. Men de skjønte at det ikke var skatten. Det var det motsatte av skatten. Seinere, da de skulle forklare politiet og foreldrene sine hvorfor de hadde vært i skogen, syntes Simen det ble vanskelig. Hvorfor hadde de begynt å grave i *den* glenna? Under *det* treet? Og hva var det egentlig de hadde lett etter?

For to år siden hadde alle, voksne og barn, lett etter Mille. Alle som ferierte i den lille kystbyen om sommeren, alle som bodde der fast, politiet, foreldrene hennes, alle som skrev om henne i avisa og snakket om henne på tv, hadde lett etter Mille. I vann og på land, i grøfter og graver, i sandhaugene ute på Tangen og rundt de ugjestmilde klippene på nordsiden av sentrum, i ruinhaugen bak den nedlagte skolen og i det ubebodde, falleferdige huset i enden av Brageveien der gresset hadde vokst til over vinduene og der ingen barn fikk lov til å ferdes. Milles foreldre hadde trålt hver meter av sentrum, gått fra skipperhus til skipperhus og fra butikk til butikk og vist fram fotografiet av Mille, hengt opp plakater på

døra til Samvirkelaget, på døra til utestedet Bellini, på døra til bokhandelen som en gang hadde vært kjent blant bokelskere i hele Norge for å ha et usedvanlig godt utvalg av fremmedspråklig skjønnlitteratur (det var den gangen Jenny Brodal sto bak bokhandlerdisken), på døra til Palermo Pizzeria og på døra til det nedlagte bakeriet som i sommermånedene huset den nyåpnede fiskerestauranten *Gloucester MA*, som alle bare kalte det gamle bakeriet fordi Gloucester var så vanskelig å uttale. Det gamle bakeriet lå der veien opp mot Mailund begynte, den lange veien som slynget seg mellom klipper, skog og alle hyttene, den ene styggere enn den andre.

Alle hadde lett etter Mille, selv gutten de kalte KB, han som siden ble arrestert for å ha drept henne, lette etter Mille, og i to år hadde hun ligget nedgravd under treet i skogen uten å bli funnet, dekket til av jord og gress og mose og kvister og stein og nå var hun selv nesten blitt til jord, bortsett fra hodeskallen og beinrestene og knoklene og tennene og de tynne armbåndene og det lange mørke håret, som ikke lenger var langt og mørkt, men tynt og visent, som om det var rykket opp av grøfta med rot og alt.

Sommeren Mille forsvant trodde Simen at han så henne overalt. Hun var ansiktet i butikkvinduet, hodet i bølgene, en fremmed kvinnes lange mørke hår som ble virvlet opp av vinden, og hun var mammas røde kjole. Alle snakket om henne, alle lurte på hvor det var blitt av henne. En gang var Mille virkelig, en gang så hun på Simen og lo. En gang het hun Mille, men så forsvant hun i tåka. Spadene var virkelige. Syklene var virkelige.

Gropen hun lå i var virkelig. Men Mille var ikke virkelig. Mille var et slør av natt og frost som av og til gled gjennom ham og dro gleden hans med seg.

Simen hadde ikke glemt henne. Han tenkte på henne når han ikke fikk sove eller når høsten nærmet seg og luften luktet av krutt og vått og visst løv, men det var lenge siden han hadde tenkt på henne nå.

Simen var den yngste av de tre guttene. De andre to het Gunnar og Ole Kristian. Det var en lørdag i slutten av oktober 2010, og kameratene var sammen en siste helg. Hyttene skulle stenges for vinteren, og den lille kystbyen et par timer sør for Oslo kom snart til å folde seg inn i sitt eget mørke. Det var ettermiddag, det hadde allerede begynt å skumre, og guttene hadde bestemt seg for å finne og grave opp skatten de hadde gravd ned noen måneder tidligere. Gunnar og Ole Kristian så ikke poenget med å ha den liggende i jorda i all evighet. Simen var uenig. Det var nettopp *det* som var poenget, mente han, det var det som gjorde den til en skatt, den var skjult for alle bortsett fra dem, skatten var tusen ganger mer verdifull *i* jorda enn *over* jorda. Han kunne ikke forklare hvorfor, han bare visste at det var sånn. Men verken Gunnar eller Ole Kristian forsto noe av hva Simen snakket om, når sant skal sies syntes de Simen var helt på jordet, begge to ville ha tilbake innholdet i skatten, *sine* bidrag til skatten, de ga rett og slett faen i skatten som skatt, og til slutt sa Simen at det var helt greit for ham, det var det samme for ham, hvorfor ikke bare dra med en gang og grave opp hele dritten.

Historien om Simen og skatten begynte noen måneder tidligere, i august, da Gunnar, den eldste av de tre guttene foreslo at de skulle blande blod. Sommeren nærmet seg slutten, kvelden var varm og rød og alt blomstret litt ekstra, slik det alltid gjør når det snart er over. Om ikke lenge skulle de skilles og reise hver til sitt, tilbake til der de vanligvis bodde, til høsten, til skolen, til fotballaget og de andre kameratene.

Gunnar hadde tatt sats og sagt: – Å blande blod er et symbol på evig vennskap.

De to andre guttene vred litt på seg, tanken på å skjære håndflaten med glasskår fra en knust Solo-flaske fristet ikke i det hele tatt, det kom til å gjøre utrolig vondt, det var ikke noe man hadde lyst til å gjøre mot seg selv, ikke engang for evig vennskaps skyld, og selv om man hovedsakelig sparket fotball og brukte beina, trengte man faktisk hendene sine også, trengte dem til mange forskjellige ting, uten blodige riper og sår, men hvordan si det til Gunnar uten å bli beskyldt for å være feig og barnslig, og uten å ødelegge alt det fine?

De satt på plattingen utenfor den hemmelige hytta i skogen, den de hadde bygget sammen året før. De hadde tent bål og grillt pølser, spist chips og drukket cola, de var Liverpool-tilhengere alle tre, så samtalen gikk av seg selv, de hadde sunget også, for det var ingen som hørte dem her, det var ingen å drite seg ut for, *Walk on, walk on, with hope in your heart*, og Simen hadde tenkt at når man sang den sangen, så følte man at livet virkelig var i ferd med å begynne. Men så hadde Gunnar, og dette var typisk Gunnar, begynt å snakke om at man

kanskje ikke var *ordentlige* venner bare fordi man var sammen hver sommer. Ordentlige venner som var der for hverandre i tykt og tynt. Gunnar kjente en fyr som hadde heiet på Liverpool i mange år, og så hadde han begynt å heie på Manchester United bare fordi den nye naboen heiet på Manchester United. Og hva gjør man med en sånn fyr? Er dét en ordentlig venn? Og plutselig rota Gunnar seg inn i en tale om blod og smerte og ordentlig vennskap og andre ting han tydeligvis hadde tenkt mye på i løpet av sommeren, og som munnet ut i dette forslaget om å blande blod. Han hadde forberedt det hele, laget et ferdig opplegg, og dette var også typisk Gunnar. Glasskårene lå pent innpakket i sølvpapir, flasken hadde han knust hjemme i bakhagen, og så hadde han vasket skårene med Zalo, det var nemlig slik, sa Gunnar, at hvis man skar seg i hånda med skitne glasskår så kunne man få blodforgiftning og død, og han la den lille bulkete pakken mellom dem og brettet sølvpapiret forsiktig til side, som om han hadde diamanter i pakken, eller skorpioner. Det var da Ole Kristian, som var den snartenkte av de tre, kom på ideen om å grave ned en skatt i stedet – som et symbol på evig og ekte og ordentlig vennskap. Vinter som sommer. I tykt og tynt. Og alle tre måtte bidra med én ting og den tingen måtte være dyrebar. En skatt i stedet for å blande blod. Det var avtalen.

I boden i hagen til foreldrene til Ole Kristian, sto det et gammelt lyseblått blikkspann med lokk som moren hadde kjøpt i en brukthandel for flere år siden. Spannet

var bulkete, med solblekte håndmalte bilder av kuer og pene budeier og på den ene siden av spannet sto det på engelsk: *MILK – nature's most nearly perfect food*. Faren til Ole Kristian hadde vært sur hele dagen fordi moren hadde brukt nesten fire hundre kroner på noe så idiotisk som et gammelt melkespann. Og da hadde moren til Ole Kristian blitt dobbelt så sur og sagt at bare faren fikk snekret opp plattingen utenfor soveromsdøra (som han hadde lovet å gjøre for en evighet siden) så skulle hun pynte med kasser og krukker og klatreroser og puter og pledd. Det skulle bli deres egen lille italienske veranda, hadde hun sagt. Blikkspannet var en del av morens plan, og skulle, når plattingen en gang kom på plass, fylles med markblomster. Men plattingen kom ikke på plass, ikke dét året og ikke året etter heller, og nå sto spannet innerst i boden, delvis gjemt bak en ødelagt gressklipper. Spannet kunne være skattekista deres, sa Ole Kristian.

(Poenget med å grave ned en skatt var at man aldri gravde den opp igjen. Aldri. Man visste at den fantes. Man visste hvor den var. Man visste hvor dyrebar den var og hvor mye man hadde ofret når man valgte å grave den ned og aldri se den igjen. Og man kunne aldri fortelle om den til noen.)

Men Ole Kristian måtte finne noe å legge *oppi* blikkspannet, mente Simen – og dette var Gunnar enig i. Hadde ikke Ole Kristian nettopp fått to hundre og femti kroner av bestemoren sin? Han burde i hvert fall ofre to hundre av dem. Pengene (hvis det var sedler) kunne pakkes inn i en plastpose, da ville de ikke smuldre

opp. Ole Kristian ville ikke gi fra seg pengene, selv om skatten var hans idé og det var han som hadde sagt at alles bidrag måtte være av en viss verdi, at man faktisk måtte *ofre* noe. Men både Simen og Gunnar mente at det var ikke nok å si at blikkspannet var hans bidrag. Det var ikke noe offer! Blikkspannet var ikke en del av skatten, blikkspannet var det som skatten lå oppi. Bare at det ikke var en kiste, det var et spann. Når sant skulle sies (og dette var på sett og vis sannhetens øyeblikk, påpekte Gunnar) så hadde ikke Ole Kristian noe annet av verdi enn pengene fra bestemoren.

Det skulle koste.

Og når det gjaldt Gunnar, var det ingen tvil om hva hans bidrag måtte være. Her var Simen og Ole Kristian helt enige. Gunnar måtte ofre autografboka fra Liverpool.

Noen måneder tidligere hadde Gunnar vært i Liverpool sammen med storebroren sin på tjueto. De hadde vært der en hel helg, bodd på hotell og sett en Premier League-kamp mellom Liverpool og Tottenham. (Storebroren til Gunnar var ikke en ordentlig storebror, selv om Gunnar alltid snakket om storebroren min ditt og storebroren min datt; det var en *halvstorebror*, han var sønnen til faren til Gunnar, og Gunnar så ham ikke så ofte, egentlig.) I autografboka hadde blant annet Steven Gerrard og Fernando Torres og Xabi Alonso og Jamie Carragher skrevet autografene sine, og bakerst i boka var det klistret inn et fotografi av Gunnar sammen med storebroren utenfor Anfield stadion, begge med Liverpool-skjerf rundt halsen. Storebroren over en

meter og nitti høy, med lang brun lugg og brede skuldre, Gunnar så ut som et stankelbein ved siden av ham, og under bildet sto det med blå kulepennskrift: *Til verdens kuleste lillebror fra Morten.*

Simen visste at Gunnar egentlig ikke ville legge autografboka i spannet. Én ting var de to hundre og femti kronene fra bestemoren til Ole Kristian. Noe helt annet var Gunnars autografbok fra Liverpool, det kom til å svi. Det hendte ganske ofte at Ole Kristian fikk penger av bestemoren, men det hendte ikke ofte at storebroren til Gunnar (selv om det ikke var en ordentlig storebror) tok Gunnar med seg til Liverpool, og det hendte ikke ofte at man fikk autografene til Steven Gerrard, Fernando Torres, Xabi Alonso og Jamie Carragher. Og Gunnar, som var den tynneste av de tre, hadde nesten begynt å grine da han lovet de to andre å gi fra seg autografboka si.

Og da dette var avklart, hvisket Simen: – Jeg vet hva jeg skal legge i spannet.

Det var bare ham igjen nå. Det var blitt overskyet utenfor den hemmelige hytta og Simen ville vise Gunnar og Ole Kristian at han også var rede til å ofre noe.

Moren til Simen hadde et smykke, et lite kors laget av diamanter. Hun hadde fått det av faren hans til jul for to og et halvt år siden. Simen hadde selv vært med i gullsmedforretningen og kjøpt det og nesten svimt av over hvor mange tusen kroner det kostet. Meningen var at korset skulle være litt fra ham også og at mamma skulle bli skikkelig glad. Men han var ikke sikker på om det hadde funket, å betale så mange tusen kroner

for at mamma skulle bli glad. Mamma var den samme etter jul som før jul. Så mange tusenlapper for et så lite smykke. Simen hadde lurt på om han skulle spørre pappa om det var verdt det. Men han lot det være. Og nå hadde han fått en ny idé.

Hver kveld før mamma la seg, tok hun av seg smykket og la det i en blå skål på badet. Det var bare å vente til alle hadde sovnet – det var så lett som ingenting. Ingen ville mistenke ham. Simen var ikke en sånn fyr som tok ting. Mamma ville bli lei seg, hun ville sette hele hytta overende for å finne det, men hun ville aldri mistenke ham.

Gunnar og Ole Kristian stirret først på hverandre og så på Simen.

– Hvor mye kostet det, nøyaktig? sa Ole Kristian.

– Mange tusen. Sytten kanskje.

– Ikke mulig, sa Ole Kristian.

– Hvis det er ekte diamanter så, sa Gunnar, – da er det fullt mulig.

Ole Kristian tenkte seg om.

– Ok, sa han og satte øynene i Simen, – da fikser du det smykket!

Kvelden etter hadde de saumfart hele skogen, kjørt om kapp på syklene under de lysende trekronene, langs de små, slingrete skogsveiene for å finne det perfekte stedet å grave ned spannet. De sykla forbi det grønne skogstjernet der to små barn hadde druknet for mange, mange år siden. Det var Alma, nabojenten på Mailund, som hadde fortalt Simen om drukningene i skogen.

Alma var noen år eldre enn Simen og hadde av og til fått penger av moren for å passe ham et par timer. Ikke nå lenger. Nå passet han seg selv. Men før. Da han var liten. Fem, seks, sju, åtte år. Nå var han elleve. Når Simen ble voksen og fikk barn, ville han aldri, aldri i livet betale penger for at en som Alma skulle passe på dem. Han ville ikke overlate barna sine til Alma uansett, selv om det var gratis. Hun var rar og mørkøyd og fortalte historier, noen sanne, noen ikke sanne, og han kunne aldri være sikker på hva som var hva. Historien om barna som druknet i det grønne tjernet var sann, trodde han. Gutten hadde druknet mens jenta sto og så på, og da hadde moren til de to barna blitt så ute av seg at hun hadde druknet jenta, også.

– Hun elsket sikkert sønnen mer enn datteren, sa Alma.

Alma og Simen hadde sittet i gresset og sett utover det sommervarme vannet med hvert sitt stykke eplekake og hver sin plastkopp med rød saft. Det var moren til Alma som hadde gjort i stand niste til dem, men Alma likte ikke rød saft og helte ut alt sammen i tjernet. Moren til Alma, som het Siri, pleide å stryke ham over håret og si *hei Simen, hvordan går det med deg i dag*.

Alma sa: – Den lille gutten falt i vannet og druknet mens søsteren hans bare sto og så på, og da jenta kom hjem uten lillebroren sin, ble moren så ute av seg at hun ikke visste hva hun skulle gjøre. Hun gråt og gråt og gråt, og ingen kunne være i huset på grunn av all gråtingen. Jenta holdt seg for ørene og gråt, hun også.

Men moren brydde seg ikke. Eller kanskje hun brydde seg, men hun hørte det ikke. Og så en kveld ble moren helt stille. Og da ble jenta også helt stille.

– Hva skjedde, spurte Simen, – ble moren glad igjen og sluttet å gråte?

Alma tenkte seg om.

– Nei, ikke akkurat, sa hun, – moren tok jenta med seg opp i den store dobbeltsenga og leste og sang for henne og kilte henne i nakken og lusket henne i håret og sa *jeg er så glad i deg, lille ... lille ...*

Alma lette etter et ord.

– ... lille måltrost, foreslo Simen, fordi det var det moren hans kalte ham.

– Lille måltrost, ja. *Jeg er så glad i deg, lille måltrost*, sa moren til jenta. Og så reiste hun seg fra senga og gikk på kjøkkenet og laget en stor kopp varm kakao som var det beste jenta visste.

Alma snudde seg mot Simen. Han var åtte år den gangen de satt ved det grønne vannet i skogen og spiste eplekake.

– Det er moren din, ikke sant? Det er moren din som kaller deg lille måltrost, sa Alma.

Simen svarte ikke.

– Hvorfor kaller hun deg lille måltrost?

– Veit ikke jeg vel, sa Simen som angret på at han hadde fortalt om det til Alma. Egentlig ville han ikke fortelle Alma noe som helst og i hvert fall ikke det. Han ville ikke si noe mer til henne. Han ville ikke si, *fordi hver kveld før mamma kysser meg og sier natta og går ut av rommet, hvisker hun: Hva vil du jeg skal synge*

for deg før jeg går? Og da hvisker jeg tilbake: Jeg vil at du skal synge lille måltrost. Alle versene! Og sånn har vi gjort hver kveld i mange år og derfor kaller mamma meg lille måltrost.

Alma snudde seg mot vannet igjen og fortsatte å fortelle historien sin.

– Og da moren hadde laget kakaoen, helte hun sove-medisin i koppen. Uten farge. Uten smak. Det finnes, vet du – sove-medisin man ikke oppdager når man drikker den! Man vet aldri. Det kan skje når som helst. Det kan skje med deg også. Moren din kan helle sove-medisin i kakaoen din uten at du merker noe som helst.

– Kutt ut, sa Simen.

– Kutt ut selv, sa Alma, – jeg forteller deg bare hva som *kan* skje. Dette er livets harde realiteter.

– Kutt ut uansett, gjentok Simen.

– Og da jenta hadde drukket opp kakaoen, fortsatte Alma, – sovnet hun i morens seng. Det var en dyp, dyp søvn. Og moren la øret sitt inntil jentas munn og lyttet til pusten hennes og da hun var sikker på at hun ikke kom til å våkne, løftet hun henne opp i armene sine og bar henne inn i skogen og hit til dette vannet og kastet henne uti.

– Tror jeg ikke på, sa Simen.

– Det er fordi du er liten, sa Alma, – og fordi du ikke vet hva mødre gjør når de ikke klarer å slutte å gråte – og moren til jenta klarte ikke å slutte å gråte.

Nå var det gått flere år siden Alma hadde passet Simen og fortalt historien om gutten og jenta som druknet i

tjernet, og selv om han ikke trodde hundre prosent på historien, så likte han ikke å bade her. Han badet i sjøen i stedet. Han ville ikke svømme rundt i det grønne vannet og tenke at gutten og jenta, forvandlet til vannliljer, ville ta tak i ham og dra ham ned til seg.

Og Simen sykla forbi tjernet der han hadde sittet sammen med Alma da han var liten og han tenkte *jeg kjenner denne skogen ut og inn*.

Skatten lå i det lyseblå blikkspannet og var surret fast til Ole Kristians sykkelstyre. Skattens innhold: to hundre kroner i sedler, et diamantkors til en verdi av sytten tusen kroner og en autografbok fra Liverpool. Den ene spaden stakk opp fra Gunnars ryggsekk. Simen hadde lånt en sykkelbag og fått plass til den andre spaden i den. Tre gutter, tynne som blyantstreker, på full fart innover i det mørkegrønne for å finne det perfekte gjemmestedet.

Skogen åpnet og lukket seg og tok dem til seg og folde seg rundt dem og plutselig bråstoppet Simen og ropte: – Se der! Under det treet der! De hadde kommet til ei glenne i skogen, og i utkanten av den glenna lå det noen steinformasjoner som så ut som om de dannet bokstaven S – som i skatt eller Simen eller Bill Shankly – og midt på glenna sto det et tre og treet strakte greinene sine mot himmelen som om det jublet for hvert eneste mål Liverpool hadde scora siden 1892.

Men alt så annerledes ut om høsten. Ingenting stemte. Det regnet og det var kaldt og mørkt og man måtte ha

på seg lue og skjerf og tjukk genser og ha med seg lommelykt og skogen var mutt og tett og stille og det var ingen lysende glenner der steinformasjonene dannet bokstaven s og trærne jublet.

Men de fant ei glenne og de fant et tre som lignet litt på treet fra i sommer.

Ole Kristian var helt sikker på at dette var det riktige stedet, han kjente seg igjen, sa han. Simen så på treet som strakte de nesten nakne greinene mot nattehimmelen. Aldri i livet! Dette treet minnet ikke i det hele tatt. Dette treet minnet om en eldgammel mann som hyttet nevene i været og var så sinna at han ville dø. Og det var ikke bare fordi det hadde mistet bladene sine. Dette treet var rævkjørt.

Men han sa ikke noe til de andre. De hadde sykla i feil retning i evigheter nå. Han var nesten helt sikker på at de hadde sykla i feil retning og at dette ikke var det riktige stedet. Men hvis han tok feil, og Ole Kristian hadde rett, og skatten faktisk lå under dette treet, lurte han på om han skulle legge diamantkorset tilbake i den blå skålen på badet eller beholde det selv og kanskje få en kompis til å hjelpe seg med å selge det. For sytten tusen kroner kunne man komme langt. Han så moren sin for seg i hagen utenfor hytta, hun hadde en rød kjole på seg og langt mørkt hår og mørke øyne, og hun smilte til ham sånn som hun gjorde når hun lot som om hun ikke hadde kranglet med pappa.

De satte spadene i jorda.

– Heldigvis har ikke frosten kommet ennå, sa Ole Kristian, – da hadde det ikke gått i det hele tatt ...

– Det er helt sikkert her, sa Gunnar, – du ser jo at det er gravd her før.

– Poenget var jo at vi aldri skulle grave den opp, avbrøt Simen.

– Hvem sitt jævla poeng var det? sa Ole Kristian.

– Skatten var jo din idé, sa Simen.

– Kan dere holde kjeft og grave, sa Gunnar.

Guttene fortsatte å arbeide i stillhet. Det var blitt helt mørkt nå og de byttet på å grave og å holde lommelykten.

Ingen av dem forsto at det var Mille som lå der, da de andpustne og slitne lyste ned på henne. Graven minnet om et fuglerede, et stort, underjordisk fuglerede av kvister og bein og hud og strå og gress og tøy – og først trodde Simen, som ikke tok hele innholdet av graven innover seg med en gang, at det var nettopp det det var, at det han så var restene etter en kjempefugl, den eneste av sitt slag, svart og brusende, skjult for verden, mektig og alene på de tunge, mørke vingene sine, fram og tilbake, fram og tilbake, gjennom underjordiske tunneller, ganger og saler. En stor og stolt og ensom nattefugl som stupte til slutt og bare etterlot seg noen få tegn på at den hadde eksistert – og han ble ikke rykket ut av det før Gunnar, som holdt i lommelykten, satte i å skrike.

– Fy faen, det er et lik.

Gunnar var grønn i ansiktet, og det var ikke bare på grunn av lommelyktens spøkelseslys.

Ole Kristian sa:

– Se på håret, det vokser hår på skallen, det er ikke gress, det er hår.

Og så spydde han.

Det var to år siden Mille forsvant. Simen var ni år den gangen og allerede da var han og sykkelene ett, det var sånn han tenkte på seg selv den sommeren, som en gutt på hjul, som en sykkel med kropp og hjerte og tunge, og hadde han fått lov, så hadde han tatt sykkelene med seg i senga når han motvillig gikk til køys om kvelden. Fra tidlig morgen suste og sladdet og skrenset han omkring på de smale grusveiene inn fra den hvitmalte kirken eller lot sykkelene steile ytterst på kanten av trebryggene ved siden av fergekaia innenfor den lange moloen, sykkelstyret blinket i sola og han trakk inn den ramme lukta av rekeskall og fiskeslo fra de to fiskerne som stadig holdt ut.

Kvelden hun forsvant, det var den femtende juli 2008, hadde det regnet litt, tåka hadde lagt seg rundt ham og veiene var svarte og fuktige som om de kunne åpne seg når som helst og sluke ham. Simen fikk lov av foreldrene til å sykle ute alene – så lenge han holdt seg i nærheten av hytta. Han frøs, men han ville ikke hjem. Moren og faren hans krangla, og de greide ikke å slutte selv om han skrek: **NÅ MÅ DERE IKKE KRANGLE MER!**

På toppen av den veien som het Svingen (men som faren til Simen mente burde hett *Svingene* – det er jo hundre svinger, Simen, ikke bare én!) og som slyngtet

seg som et bølgende bånd oppover bakkene fra sentrum, lå den store hvite sveitservillaen til bokhandler Jenny Brodal. Jenny levde med en kvinne som het Irma, og de to gikk tur sammen hver kveld. Jenny var liten og nett og marsjerte av gårde nedover den lange veien mot sentrum. Irma var stor og bred og kom liksom gli-dende noen skritt bak henne. Simen støtte ofte på de to kvinnene når han var ute og sykla. Irma sa aldri noe, men Jenny pleide å hilse.

– God dag, Simen, sa hun alltid.

– Hei, sa Simen, og visste ikke om han skulle stoppe og hilse ordentlig, eller bare sykle videre – men begge to var uansett alltid langt av gårde innen han hadde fått bestemt seg.

Irma var kvinnen som Jenny hadde *forbarmet* seg over. Simen visste ikke helt hva ordet *forbarme* betydde, men det var det moren hans hadde sagt da han spurte hva for slags dame det var som bodde på Mailund sammen med Jenny Brodal.

Sannheten var at Simen unngikk Irma så godt han kunne. Det verste var når Irma var ute om kveldene og gikk alene. Simen husket en gang han kom syklende mot henne på veien og at hun grep tak i sykkelstyret hans og hveste mot ham. Det sto ikke flammer ut av munnen hennes, men det kunne godt ha gjort det. Hun var liksom full av lys, han la merke til det fordi det var blitt så mørkt ute. Ja, det lyste av henne, som om hun nettopp hadde slukt en flammesluker.

Han ante ikke hvorfor hun gjorde det. Hvorfor hun hveste. Han hadde ikke gjort noe gærent. Han hadde

ikke sykla i veien for henne. Det var *hun* som hadde stoppet *ham*.

Moren hans sa at Irma kanskje bare hadde forsøkt å tulle med ham og at hun var klossete i måten hun gjorde det på. Det var ikke noe galt med Irma, sa moren, og Simen måtte ikke la fantasien løpe løpsk, måtte ikke finne på historier om mennesker han ikke kjente. Det Simen måtte forstå, var at Irma helt sikkert var god og snill, og at hun elsket Jenny Brodal som hadde hjulpet henne ut av alle mulige fæle situasjoner (og som dessuten hadde *forbarmet* seg over henne), men det at Irma var så stor, og altså ikke så ut som en vanlig dame, gjorde at man sto i fare for å tillegge henne negative egenskaper. Alt dette sa moren til Simen, og det gjorde hun fordi hun alltid trodde det beste om mennesker. Men i dette tilfellet tok moren feil. Kjempekvinnen Irma hadde grepet fast i sykkelstyret hans og hvest og hun hadde lyst i mørket. Dette var Simen helt sikker på.

Men den kvelden i juli traff han verken Jenny eller Irma på veien. Heldigvis. Han visste hvorfor. Jenny hadde bursdag, og den store hagen hennes var full av folk, han hørte stemmene og latteren langt borte. Det var en stor fest og Simen syntes det var litt rart med tanke på hvor gammel Jenny faktisk var. I hvert fall over sytti, kanskje til og med over åtti. Han var ikke sikker. Men gammel var hun. Hun skulle jo snart dø. Det var ingen vei utenom. Man kunne ikke snike seg unna. Og Jenny var uansett ikke en sånn dame som snek seg unna ting. Hun marsjerte – men man kunne

ikke marsjere unna døden heller. Døden hadde all makt. Mamma skulle dø, pappa skulle dø. Og en gang skulle Simen også dø. Dette hadde han diskutert med mamma – hun ga ordentlige svar. Pappa var mer unnvikende. Så hvorfor ha en stor fest når du snart skal dø? Hva er det som skal feires?

Simen sykla opp den lange veien for å spionere i buskene. Tåka lå over ham og under ham og foran ham og bak ham og stemmene fra Jennys hage sprang liksom ut av den. Det var tåka som laget stemmene. Det var tåka som laget latteren. Det var tåka som laget veien som slynget seg opp til huset og alle de hundre svingene, og det var tåka som laget alle menneskene på festen, og bare Simen og sykkelen hans var virkelige. De var kjøtt og blod og bein og hjul og stål og kjede. Simen og sykkelen hans var ett. I hvert fall inntil hjulet traff en stein og Simen stupte fram over styret. Skriket hans ble klippet av da han traff bakken. Han lå helt stille en liten stund før det begynte å gjøre vondt. Skrubbsårene på håndflatene og på knærne. Grusen i såret. Blodet. Han kravlet bort til veikanten, satte seg inntil en trestamme og gråt. Men uansett hvor høyt han gråt, ville ikke mamma eller pappa høre ham. Hytta deres lå langt nede i veien og stemmene fra bursdagsfesten overdøvet alt her oppe og han var helt alene og det gjorde vondt overalt, særlig på knærne, sykkelen var sikkert ødelagt, og hendene var oppskrapte fordi han hadde forsøkt å ta seg for med håndflatene da han falt. Beskytte hodet. Det var det man skulle gjøre hvis man falt av sykkelen. Egentlig skulle man ha sykkelhjelm og mamma kom til

å bli sinna fordi han ikke hadde hatt det og han kom ikke til å få lov til å sykle alene om kvelden lenger. Sykkelen lå fortsatt midt i veien. Rar og forvridd. Simen gråt enda høyere. Og det var da hun kom. Jenta i den røde kjolen og med det lange mørke håret. Hun hadde et sjal rundt skuldrene og en blomst i håret. Hun var den peneste jenta Simen noen gang hadde sett – og det var som om tåka ikke rørte ved henne. Den vek liksom unna for det som var vakrere enn den. Han fortsatte å gråte, selv om noe i ham fortalte ham at når noe så fint som denne jenta nærmer seg deg, så skal du ikke sitte i grøfta og grine som en liten unge. På den andre siden: Hvis han ikke hadde sittet i grøfta og grått, så ville jenta aldri ha stoppet, hun ville aldri ha satt seg på huk foran ham og lagt armene rundt ham og hvisket: *Har du falt av sykkelen din? Har du slått deg? Få se?* Hun ville aldri ha hjulpet ham opp på beina, spurt ham hva han het og brukt det røde sjalet sitt til å tørke bort skitt og tårer fra ansiktet hans. Hun ville aldri ha bøyd seg over sykkelen og undersøkt skadene på den. (*Den er ikke ødelagt*, sa hun, og løftet den opp på hjulene, *se her, Simen, den er ikke ødelagt.*) Og hun ville aldri ha fulgt ham gjennom tåka hele den lange veien fra Jennys hus til hans eget hus som lå som nummer to på venstre side – den ene hånda hennes i hånda hans, den andre hånda på sykkelstyret. *Jeg heter Mille*, sa hun da de var framme.

Hun stilte sykkelen hans inntil gjerdet, så på ham og smilte. Så bøyd hun seg over ham og kysset ham på hodet.

Jeg heter Mille og du heter Simen og nå må du ikke gråte mer.

Og så snudde hun seg og gikk.